

na en una ploma que dins la negra nit franquista conrea una llengua maltractada, que és assídua de la nova premsa com *El Punt Diari*, *El 9 País*, després *Hora Nova* (on va afermar una secció literària de luxe) o *El 9 Nou*, on creà opinió a través del seguiment dels nous autors i la presència a publicacions culturals com *Revista de Girona*. Però també amb el suport de la causa ecologista als aiguamolls empordanesos. Una autora d'arrels clàssiques, compromesa i contrària a la violència. Li preocupava tant la pèrdua de la memòria com la denúncia de la barbàrie, un dels ròssecs del segle XX.

Moisès de Pablo

Els hisendats gironins a través de les seves genealogies

GARCIA, Ricard i GIFRE, Pere (ed.). **127 genealogies de Fernando Viader. La memòria familiar dels propietaris gironins.** CCG edicions (Biblioteca d'Història Rural), Girona, 2004. 286 pàgines.

No hi ha dubte que la genealogia és una disciplina que interessa i que té un nombre important d'aficionats. Només cal que ens atensem a qualsevol dels arxius històrics de casa nostra per adonar-nos de la quantitat de persones que dediquen temps i esforços a la confecció del seu propi

arbre genealògic. I és que, des de sempre, la recerca dels orígens, el coneixement dels avantpassats i la reconstrucció de les vicissituds familiars han sigut qüestions que han estimulat la curiositat i la vocació investigadora de molta gent. En ocasions, però, allò que ha començat com una recerca concreta i puntual sobre una família determinada s'ha acabat convertint en un treball d'àmplies proporcions, amb unes potencialitats que van molt més enllà de la simple història familiar.

Aquest és el cas de les genealogies que, al llarg de dècades de treball, ha confeccionat Fernando Viader, hereu d'una de les nissagues de propietaris més importants de les comarques gironines i historiador de vocació. Els seus primers passos en el món de la genealogia els donà estudiant la seva família; amb el temps, però, l'interès per la resta de famílies que hi havien entroncat i les facilitats per accedir a molts dels arxius privats i parroquials de les nostres comarques el portaren a elaborar gairebé quatre-cents genealogies de propietaris rurals de la regió de Girona. Fins avui, la major part havien romàs manuscrites, per bé que a l'abast dels investigadors; ara, gràcies a aquest llibre, publicat dins de la Biblioteca d'Història Rural, se'n posa un nombre important (127) a disposició del públic en general.

L'edició d'un llibre d'arbres genealògics com el que presentem comporta certes dificultats tècniques no sempre fàcils de resoldre. En aquest cas, però, cal reconèixer als seus editors el magnífic resultat final, tant pel que fa a la claredat en el format de les genealogies —que en facilita molt la lectura— com el del llibre en el seu conjunt. A més ens hem de felicitar per la inclusió, en forma de notes al peu, de part de les informacions recollides per Viader sobre molts dels individus que apareixen als arbres; sens dubte, suposen un valor afegit per a les genealogies editades i una prova més —si cal— de la magnitud de la tasca realitzada pel seu autor.

Les 127 genealogies de Fernando Viader van precedides per un excel·lent estudi introductori de Rosa Congost i Pere Gifre dividit en dues parts, cadascuna de les quals constitueix una proposta particular d'aproximació al contingut del lli-

bre. En la primera trobem una demostració de la importància que poden arribar a tenir les genealogies tradicionals com a font documental per als nous estudis de demografia històrica, especialment quan disposem de conjunts tan nombrosos i sòlids com el que tenim al davant. En la segona es destaca el fet que la relativa homogeneïtat social, històrica i geogràfica de les famílies representades a les genealogies de Fernando Viader les converteix en una eina imprescindible a l'hora d'estudiar el procés de diferenciació social pagesa que culminà amb l'aparició dels hisendats. Un grup social, aquest, integrat per famílies que compartien un passat remença i que, en el transcurs dels segles XVIII i XIX, aconseguiren imposar els seus dominis socials en el món rural gironí gràcies a la seva condició de grans propietàries de terra.

En definitiva, doncs, ens trobem davant d'un treball que, per raons òbvies, inte-

- RABASSADAS, Ramon. *Els termiters*. Girona: CCG, 2004. 272 p.
- SALA, Maria. *La cuenca de la Torredara*. Barcelona: Milenio, 2004. 157 p.
- SAPENA I AZNAR, Carles. *Els ermitans*. Girona: Diputació, 2004. 96 p.
- SERRADELL, Àngel. *Memòries de l'uita*. Girona: CCG, 2004. 210 p.
- SIBILS, Àlex [et al.]. *Joan M. de Ribot i de Batlle*. Girona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 2004. 109 p.
- SOLANA SOLANA, Miquel. *La gent de Palafrugell: població i migració del segle XV al segle XX*. Girona: Ajuntament/Diputació, 2004. 124 p.
- TARRÉS, Josep. *El poema de Pasqua*. Girona: Diputació, 2004. 103 p.
- TERMES, Josep; COLOMINES, Agustí. *Patriotes i resistents*. Barcelona: Base, 2004. 378 p.
- TREMOLEDA, Joaquim; MINOBIS, Pep; MINOBIS, Berto. *La Garrotxa d'Empordà: Lladó-Cabanelles*. Girona: Diputació, 2004. 153 p.
- VEHI, Montserrat [et al.]. *Itinerari geològic per Caldes de Malavella*. Girona: Universitat de Girona, 2004. 34 p.
- VIADER I GUSTÀ, Fernando. *127 genealogies de Fernando Viader. La memòria familiar dels propietaris gironins*. Girona: CCG, 2004. 286 p.
- VILADIU, Pau; SALA, David. *Miànigues*. Girona: Diputació / Caixa de Girona, 2004. 96 p.
- VINYAS I COMAS, Joan. *Memòries d'un gironí. Una visió de la premsa de Girona*. Girona: Col·legi de Periodistes de Catalunya / Diputació, 2004. 2n vol. de la col·lecció Papers de Comunicació. 207 p.
- VIOLANT, Ramona. *El món màgic de les fades*. Sant Vicenç de Castellet: El Farell, 2004. 123 p.

ressa als descendents de les famílies que hi apareixen i als genealogistes en general, però també i sobretot als historiadors del món rural gironí i català, per als quals de ben segur que s'acabarà convertint en una obra de consulta i referència obligades. Ara només cal que la tenacitat i la il·lusió que han permès fer realitat aquest primer lliurament tinguin continuïtat i que, algun dia no massa llunyà, podem disposar de l'edició de la resta de genealogies elaborades per Fernando Viader.

Josep Colls i Comas

Reivindicació d'un intel·lectual catòlic

CARRERES I PÉRA, Joan.

Josep Maria Capdevila. Ideari i poètica.

Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003. 552 pàgines.

Joan Carreres i Péra ens proposa un acostament seriós i honest a la figura de Josep Maria Capdevila. És seriós perquè l'ordre amb què ens presenta la seva biografia, el seu ideari, la seva poètica i els seus estudis i llibres és pedagògic, clar; perquè el tractament no és gens frívol, sinó que es capbussa en les arrels del seu pensament, el relaciona amb el context cultural i ens en mostra tota la seva

complexitat, complexitat equiparable a la de l'època en què va viure Capdevila. És honest perquè sempre deixa que sigui el mateix Capdevila qui expressi amb les seves paraules el seu pensament, mentre que Joan Carreres es limita a escollir aquestes paraules i fer-ne alguna valoració assenyada.

Sovint, quan es reivindica un personatge que no és una primera figura, es tendeix a l'exageració, a il·luminar amb un excés de vats les zones més prometedores i es passa de puntetes en d'altres aspectes menys clars. No és aquest el cas d'aquest llibre. Potser sí que exagera una mica quan compara l'estada d'en Capdevila a la clínica de Banyoles amb el Goethe de Weimar i el Mistral a Mallana, no tant per la situació física i l'actitud d'agitador cultural, sinó per la importància dels personatges comparats; potser sí es nota una mica, al llarg de tota l'obra, l'admiració que sent l'autor pel seu mestre Capdevila, perquè Carreres i

Péra fou deixeble de Capdevila. Però ni aquests ni altres minúsculs detalls valoratius no impedeixen que el to general del llibre respiri honestat.

Precisament l'honestat va ser una de les virtuts de Capdevila, una honestat d'arrels cristianes i progressistes (és clar que en Capdevila era conservador, però la seva capacitat, contínuament demostrada en el llibre, per al diàleg, per a l'actitud sincerament democràtica, l'allunyaven d'un cristianisme dogmàtic, profeixista). Aquesta honestat i la consciència crítica que duu implícita la seva resposta li varen portar més d'una tensió, que ens explica perfectament Carreres i Péra; tensions dins l'ambient catalanista del moment (mai es posa en dubte la catalanitat de pedra picada de Capdevila), tensions dins l'ambient intel·lectual cristià dels anys de la República (el seu pas per *El Matí*, la defensa de la República davant sectors catòlics, la defensa del catolicisme davant sectors republicans, l'equilibri valent i mai prou ben considerat), tensions familiars (l'exili sense la família, el desig de tenir-los a prop però poder mantenir-los amb dignitat, per tant ni pot tornar ni els pot fer anar a Colòmbia; la mort del seu fill gran), tensions, en definitiva, representatives d'unes generacions de catòlics que es varen trobar entre l'espasa de la revolució anarquista i l'anticlericalisme estructural